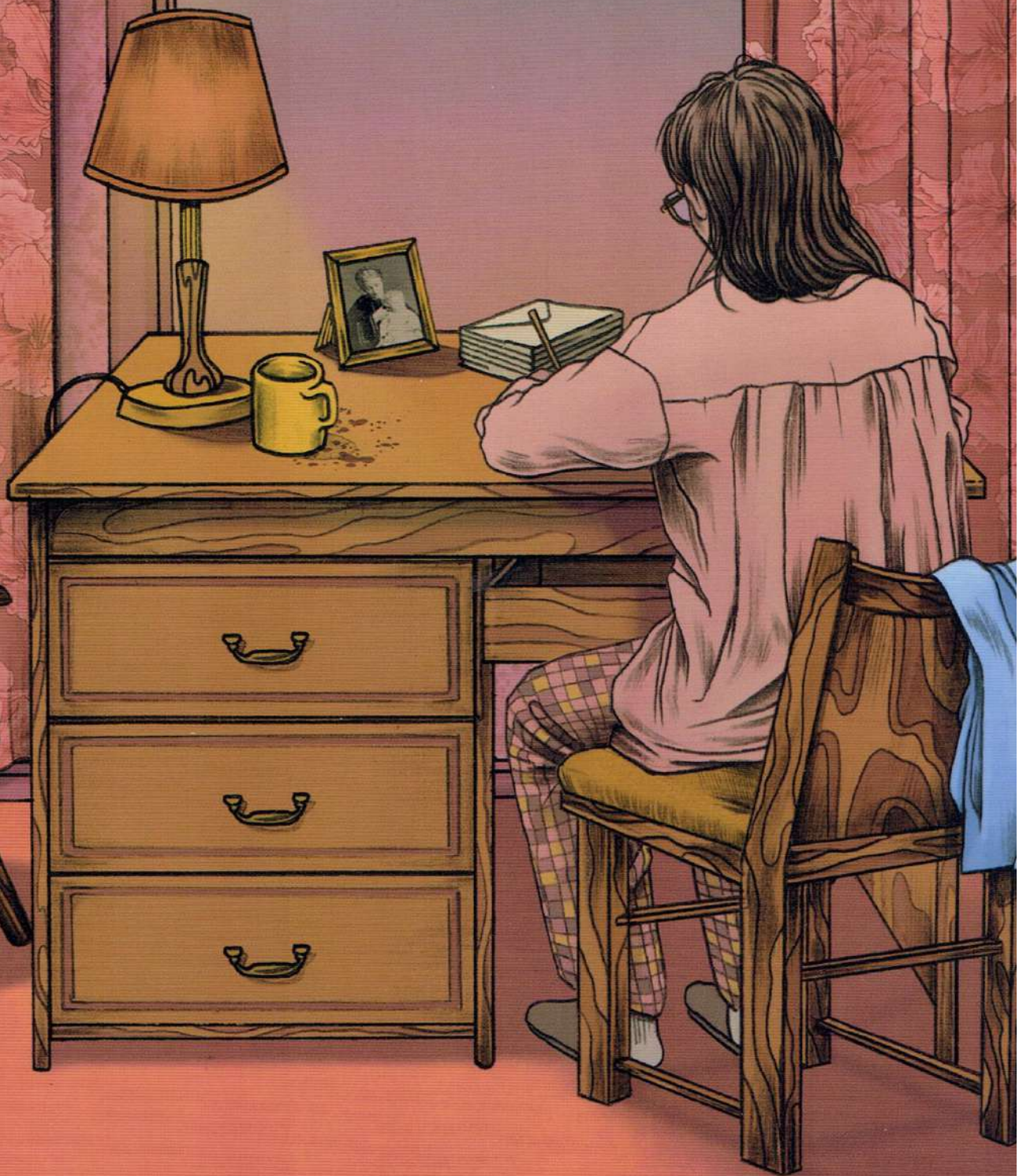

Magazyn żydowski | חידוש

CHIDUSZ

CENA: 24 PLN (W TYM 8% VAT), NR 2 (96), LATO 2023

Antysemityzm na kartach *Brunatnej Księgi*

W nowej edycji *Brunatnej Księgi*, dokumentującej zdarzenia na tle rasistowskim i ksenofobicznym w ostatnich trzech latach, odnotowano blisko 270 wypowiedzi i zdarzeń o charakterze antysemickim.

Anna Tatar

Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” opublikowało wiosną nową edycję *Brunatnej Księgi*, czyli dokumentację zdarzeń na tle rasistowskim i ksenofobicznym oraz aktów dyskryminacji z lat 2020–2023. Publikacja ta gromadzi opisy aktów przemocy, napaści słownych, manifestacji ulicznych, dewastacji cmentarzy i pomników, jak również przykłady mowy nienawiści używanej w debacie publicznej oraz inne ideologicznie motywowane przejawy wrogości wobec grup mniejszościowych. Aż 270 wpisów dotyczy zachowań o charakterze antysemickim.

W 2020 roku, w ciągu pierwszych miesięcy od pojawienia się zachorowań na koronawirusa, autorzy *Brunatnej Księgi* zarejestrowali przypadki napaści na przedstawicieli mniejszości, bezpodstawnie obwinianych o roznoszenie wirusa, a także liczne przejawy mowy nienawiści i teorie spiskowe na temat epidemii, szerzone przez skrajną prawicę. O celowe stworzenie nowego wirusa, rozprzestrzenianie go i czerpanie korzyści ze skutków pandemii szczególnie często byli oskarżani Żydzi. I tak na przykład 19 kwietnia 2020 roku, w rocznicę wybuchu powstania w getcie warszawskim, Kazimierz Płotkowski, by-

ły przewodniczący Regionu Śląskiego partii Polska Razem Zjednoczona Prawica, zamieścił na Twitterze komentarz: „Żydki na wszystkim umięją zrobić interes... może ten covid19 to nowy holoswindel [określenie to stanowi nawiązanie do antysemickiego stereotypu dotyczącego rzekomego czerpania korzyści z Holokaustu – aut.]”. 7 maja tego samego roku poseł Konfederacji Grzegorz Braun na kanale wRealu24 na YouTube odniósł się natomiast w kontekście pandemii do kwestii rzekomych żydowskich roszczeń wobec Polski: „Jeśli państwo myślicie, że koronawirus anulował programowe wtrącanie się eurokołchozu w polskie sprawy, to byłaby to pomyłka. Jeśli ktoś sądzi, że koronawirus sprawił, że państwo i diaspora żydowska zapomniała o swoich najbezcenniejszych roszczeniach wobec Polaków, to pomyłka”.

Także w związku z napaścią Rosji na Ukrainę z wielokrotnością się antysemickie treści w sieci, rozpowszechniane zwłaszcza przez ugrupowania skrajnej prawicy. W publicznych wypowiedziach przedstawiciele tych środowisk łączą wrogość wobec Ukraińców z antysemityzmem i sprzyjaniem brutalnemu reżimowi Putina.

Najczęściej padają z ich strony oskarżenia o to, że Żydzi czerpią korzyści z wojny przeciwko Ukrainie, manipulują pamięcią o Zagładzie dla celów finansowych, sami są winni antysemityzmu czy wreszcie, że chcą zawłaszczyć Polskę, aby zbudować tu swoje państwo Polin (w języku hebrajskim słowo to oznacza Polskę). W tym ostatnim przoduje Wojciech Sumliński, publicysta i współautor książek podważających prawdę historyczną o pogromie w Jedwabnem. Na przykład 23 września 2021 roku na kanale wRealu24 w rozmowie z prowadzącym Piotrem Szlachtońcem Sumliński oświadczył: „Skłaniam się ku temu, by powiedzieć: tak, Polska to już Polin. [...] [Żydzi – aut.] do tego się szykują, do kolonizacji, by dokonać przekształceń własnościowych, by mieć tutaj swoje Polin. Ale jeśli chodzi o sferę rządów, o sferę tego, kto ma tutaj największe wpływy, najwięcej do powiedzenia, to Polska to jest już Polin”.

Do najbardziej kuriozalnych i szkodliwych antysemitycznych teorii spiskowych w kontekście wojny przeciwko Ukrainie należy ta o „Niebiańskiej Jerozolimie”, wedle której Żydzi z Izraela mieliby zasiedlić tereny południowo-wschodniej Ukrainy. W takim ujęciu winę za wybuch wojny rzekomo ponoszą właśnie Żydzi. Teoria ta była propagowana między innymi przez byłego warszawskiego radnego Rafała Mossakowskiego podczas manifestacji w stolicy 12 marca 2022 roku. W trakcie swojego wystąpienia przedstawił on kuriozalną antysemityczną wizję przyszłych wydarzeń: „Ta wojna ma wiele kontekstów żydowskich. [...] Na Ukrainie ma powstać Niebiańska Jerozolima w roku 2022. [...] Ta wojna, dlatego, że są takie plany, o których się nikomu nie mówi, jest jedną wielką manipulacją”. I dalej: „Obywatele państwa położonego w Palestynie mają wracać do Polin. [...] Polin to są te obszary w znacznej mierze ukraińskie, gdzie ta nacja chce wrócić”.

W audycjach emitowanych na skrajnie prawicowych kanałach na YouTube (zwłaszcza na kanale Media Narodowe Roberta Bąkiewicza) nie zabrakło również przejawów antysemityzmu tradycyjnego, czyli oskarżeń Żydów o mordowanie chrześcijańskich dzieci w celach rytualnych. Legenda ta, powstała w połowie XII wieku, należy do najmocniej utrwalonych w Europie antyżydowskich fantazmatów. Oskarżenia o mordy rytualne prowadziły w historii do krwawych pogromów, także w czasach współczesnych (plotka o porwaniu chłopca na macę była zarzewiem pogromu kieleckiego w 1946 roku). I tak na przykład 18 stycznia 2022 roku na kanale Media Narodowe gościł Radosław Patlewicz, autor książki *Mord rytualny w Rzeszowie? Śledztwo historyczne*, który oświadczył: „Są twarde dowody na to, że Żydzi wykorzystywali krew ludzi i zwierząt w celach przede wszystkim medycznych, a także w celach rytualnych. Chodzi oczywiście o macę paschalną oraz o towarzyszący kolacji sederowej tak zwany rytuał wina”.

Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” przez kilka lat dokumentowało przypadki mowy nienawiści o podłożu rasistowskim i antysemitycznym, propagowane w audycjach nadawanych na kanale wRealu24. W sierpniu 2022 roku YouTube we współpracy z „NIGDY WIĘCEJ” podjęło decyzję o jego usunięciu. W styczniu 2023 roku Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” opublikowało z kolei raport poświęcony mowie nienawiści, a także antysemitycznym i antyukraińskim teoriom spiskowym rozpowszechnianym na kanale Media Narodowe. Po publikacji raportu również i ten kanał został skasowany przez YouTube. Antysemityzm wartkim strumieniem płynie dalej przez polski internet, ale te dwie decyzje, podjęte przez platformę dzięki współpracy z organizacją pozarządową i szeroko komentowane w mediach, dowodzą, że warto przeciwstawiać się mowie nienawiści. →

W audycjach emitowanych na skrajnie prawicowych kanałach na YouTube nie zabrakło przejawów antysemityzmu tradycyjnego, czyli oskarżeń Żydów o mordowanie chrześcijańskich dzieci w celach rytualnych.

Na kartach *Brunatnej Księgi* udokumentowano wiele innych przejawów antysemityzmu, niewątpliwie inspirowanego treściami publikowanymi w sieci. Na przykład w nocy z 11 na 12 marca 2023 roku dwóch nieletnich sprawców namalowało swastykę na murze synagogi w gdańskim Wrzeszczu. W związku z tym zdarzeniem 15-letni mieszkaniec miasta został zatrzymany. Drugi podejrzany o dewastację, 14-latek, sam zgłosił się na komisariat. Zebrane w tej sprawie materiały zostały przekazane do sądu rodzinnego. W wypowiedzi prasowej Michał Samet, przewodniczący Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Gdańsku, tak skomentował to zdarzenie: „W synagodze prowadzimy działalność edukacyjną i kulturotwórczą. Dbamy, by było to również miejsce otwarte dla uchodźców z Ukrainy, nie tylko żydowskich. [...] Namalowanie takiego graffiti wydaje się błahym czynem, ale ma bardzo bolesny wymiar – jakbyśmy chcieli zapomnieć o tym, co się wydarzyło. Jest namawianiem do nienawiści i agresji”.

30 maja 2023 roku antysemityzm przybrał formę przemocy fizycznej. W siedzibie Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie poseł na Sejm Grzegorz Braun z Konfederacji brutalnie przerwał wykład prof. Jana Grabowskiego pt. *Polski (narastający) problem z historią Holocaustu*. W trakcie prelekcji Braun ruszył w kierunku wykładowcy, wyrwał ze stojaka mikrofon, który następnie roztrzaskał o mównicę, a także wyrwał kolumnę nagłaśniającą. Policja odstąpiła od interwencji. Prof. Grabowski, historyk, autor pionierskich prac o Zagładzie Żydów, następująco skomentował zajście z Braunem: „Poczułem się jak w Polsce lat 30. Nigdy nic takiego mi się nie zdarzyło”.

Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” prowadzi *Brunatną Księgę* nieprzerwanie od połowy lat dziewięćdziesiątych. Na przestrzeni lat antysemityzm bywał wykorzystywany dla celów politycznych, choć raczej przez ugrupowania marginalne, najbardziej radykalne. Od kilku lat obserwujemy coraz częstsze przypadki posługiwania się treściami jawnie antysemickimi w głównym nurcie debaty publicznej. Wpisują się w to też próby fałszowania historii o Zagładzie i relacjach polsko-żydowskich. •